

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра фінансів

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан економічного факультету
Анатолій ДІБРОВА
«20» травня 2022 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри фінансів
Протокол № 9 від «13» травня 2022 р.
Завідувач кафедри
Надія ДАВИДЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Фінанси і кредит»
Гарант ОП
Юлія НЕГОДА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КАЗНАЧЕЙСЬКА СПРАВА
(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітня програма «Фінанси і кредит»
Факультет Економічний
Розробник д.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Негода Ю.В.

Київ – 2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

КАЗНАЧЕЙСЬКА СПРАВА

Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	
Освітня програма	Фінанси і кредит	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	3	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	2
Семестр	2	1
Лекційні заняття	30 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6 год.
Самостійна робота	120 год.	140 год.
Індивідуальні завдання	год.	год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	4 год. 120 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу дисципліни “Казначейська справа” є надання студентам теоретичних та практичних знань з сутності, особливостей та розвитку казначейської справи; бюджетних повноважень та організаційну структуру органів казначейства; інформаційно-технічне забезпечення казначейської системи; платіжну систему виконання бюджетів. Особливу увагу приділено обліку виконання бюджетів, фінансовій і бюджетній звітності, організації контролю в системі казначейства. Наведено зарубіжний досвід організації казначейської справи.

Предметом вивчення дисципліни є відносини з приводу формування і використання державного бюджету.

Основними завданнями курсу “Казначейська справа” є:

- вивчення теоретичних основ формування і використання бюджету держави, бюджетного устрою і принципів побудови бюджетної системи;
- вивчення місця та ролі бюджету в фінансовій системі;
- засвоєння теоретичних основ формування і використання бюджету держави;
- засвоєння теоретичних та практичних знань щодо організації виконання дохідної та видаткової частин бюджету;
- оволодіння знаннями щодо механізму складання, затвердження та виконання бюджету;

- формування знань з питань державного кредиту та управління державним боргом;
- вивчення процесу формування та розподілу міжбюджетних трансфертів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: сутність, функції, структуру бюджету держави, історію формування бюджетних відносин, будову бюджетної системи України, принципи бюджетного устрою, етапи бюджетного процесу (складання, розгляд, затвердження, виконання), функції органів управління бюджетним процесом, процес формування доходної та видаткової частин державного та місцевих бюджетів, сутність міжбюджетних відносин;

вміти: вирізняти роль бюджету в системі відтворення та розподілу фінансових ресурсів держави, аналізувати сучасні бюджетні відносини та виявляти їх недоліки, моделювати нормальну та кризову фінансові ситуації, будувати моделі фінансових відносин, виявляти фактори впливу на бюджетний дефіцит та шляхи його покриття, будувати структурно-логічні схеми основних податків, аналізувати можливості і необхідність залучення зовнішніх ресурсів для виконання функцій держави, будувати моделі повернення державного боргу (внутрішнього та зовнішнього).

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Унікальні (спеціальні, фахові) компетентності:

СК14. Здатність складати та аналізувати стратегічні та програмні документи у сфері розвитку публічних фінансів.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної (зочної) форми навчання

Модуль 1 «Зміст та складові казначейської справи»

Тема 1. СУТЬ, ОСОБЛИВОСТІ ТА РОЗВИТОК КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СПРАВИ

Історичні витоки започаткування інституту казначейства. Системи касового виконання бюджету, їхні переваги та недоліки. Стратегічні пріоритети розвитку Казначейства України.

Тема 2. БЮДЖЕТНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ОРГАНІВ КАЗНАЧЕЙСТВА

Нормативно-правове та організаційне забезпечення діяльності Казначейства України. Функції, завдання та права Казначейства України. Організаційна структура та правовий статус Казначейства України. Взаємодія органів Казначейства з іншими учасниками бюджетного процесу.

Тема 3. ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ

Структура та складові інформаційно-технічного забезпечення казначейства. Система дистанційного обслуговування клієнтів казначейства. Захист інформації в системі Казначейства.

Тема 4. ПЛАТІЖНА СИСТЕМА ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТІВ

Сутність внутрішньої платіжної системи Державної казначейської служби України. Принципи проведення операцій у внутрішній платіжній системі казначейства. Економічний зміст, призначення та особливості функціонування єдиного казначейського рахунку.

Модуль 2. «Складові державного бюджету України».

Тема 5. КАЗНАЧЕЙСЬКЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ ЗА ДОХОДАМИ

Напрямки роботи органів Казначейства щодо обслуговування бюджетів за доходами. Відкриття та забезпечення функціонування бюджетних рахунків для обслуговування бюджетів за доходами. Надходження податків, зборів і обов'язкових платежів до бюджетів, їх облік, розмежування та акумуляція. Повернення надмірно або помилково сплачених платежів до бюджетів, відшкодування ПДВ. Система електронного адміністрування податку на додану вартість.

Тема 6. КАЗНАЧЕЙСЬКЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ БЮДЖЕТІВ ЗА ВИДАТКАМИ

Напрямки роботи органів Казначейства щодо обслуговування бюджетів за видатками. Ведення органами Казначейства Єдиного реєстру і мережі розпорядників та одержувачів бюджетних коштів. Облік бюджетних асигнувань та контроль за їх дотриманням. Відкриття/виділення асигнувань. Облік бюджетних зобов'язань, фінансових зобов'язань розпорядників та одержувачів бюджетних коштів. Здійснення видатків розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів. Особливості обслуговування розпорядників коштів за видатками бюджетів по міжбюджетних трансфертах. Застосування органами Казначейства заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

Тема 7. КАЗНАЧЕЙСЬКЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ЦІЛЬОВИХ ФОНДІВ, ІНШИХ КЛІЄНТІВ

Операції казначейства з коштами єдиного соціального внеску. Обслуговування видатків фондів соціального страхування. Формування і подання до органів Казначейства звітності цільовими фондами. Обслуговування органами казначейства інших клієнтів.

Модуль 3. «Основні напрями видатків Державного бюджету».

Тема 8. ОБЛІК ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТІВ

Облікова політика Державної казначейської служби України. Система бухгалтерського обліку виконання бюджету. Організація бухгалтерського обліку в органах Державної казначейської служби України. Загальна характеристика рахунків, які відкриваються в органах Казначейства. Порядок відкриття та закриття рахунків. Структура та призначення плану рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів. Відображення операцій з виконання бюджетів на рахунках бухгалтерського обліку.

Тема 9. ФІНАНСОВА ТА БЮДЖЕТНА ЗВІТНІСТЬ

Фінансова та бюджетна звітність, що подається учасниками бюджетного процесу до органів Державної казначейської служби України засобами програмно-технічного комплексу «Є-Звітність». Звітність про виконання бюджетів. Формування, перевірка і надання Міністерству фінансів України та фінансовим органам.

Тема 10. ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ КАЗНАЧЕЙСТВА

Система внутрішнього контролю. Інформація, комунікація, моніторинг. Внутрішній аудит як складова системи внутрішнього контролю.

Тема 11. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СПРАВИ

Міжнародні організації казначейських служб. Загальні особливості казначейств зарубіжних. Казначейство Великобританії. Казначейство Франції. Казначейство Австралії. Казначейство США.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. «Економічний зміст та складові бюджетної системи»												
Суть, особливості та розвиток казначейської справи	17	1	1			15	11	1				10
Бюджетні повноваження та організаційна структура органів казначейства	17	1	1			15	11	1				10
Інформаційно-технічне забезпечення казначейської системи	19	2	2			15	11		1			10
Платіжна система виконання бюджетів	19	2	2			15	15		1			14
Разом за змістовим модулем 1	72	6	6			60	48	2	2			44
Модуль 2. «Казначейське обслуговування бюджету України»												
Казначейське обслуговування бюджетів за доходами	18	4	4			10	12	1				11
Казначейське обслуговування бюджетів за видатками	18	4	4			10	13	1				12
Казначейське обслуговування цільових фондів, інших клієнтів	18	4	4			10	13		1			12
Разом за змістовим модулем 2	54	12	12			30	38	2	1			35
Модуль 3. «Облік та контроль в системі казначейства»												
Облік виконання бюджетів	18	4	4			10	15					15
Фінансова та бюджетна звітність	18	4	4			10	16		1			15
Організація контролю в системі органів казначейства	14	2	2			10	16		1			15
Зарубіжний досвід казначейської справи	14	2	2			10	16		1			15
Разом за змістовим модулем 3	64	12	12			40	63		3			60
Усього годин	180	30	30			120	180	4	6			170

5. Теми семінарських занять

Не передбачено

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, призначення і роль бюджету держави. Бюджет як основний фінансовий план держави	4
2	Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України.	4
3	Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання.	2
4	Система доходів бюджету.	2
5	Система доходів бюджету.	2
6	Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науки.	2
7	Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання.	2
8	Система доходів бюджету.	2
9	Система доходів бюджету.	2
10	Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу.	4
11	Видатки бюджету на оборону та управління..	2
12	Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.	2

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентів

1. Дайте визначення термінів «казна» і «казначейство».
2. Наведіть приклади історичних витоків створення та діяльності органів, що здійснювали управління державною казною.
3. Які є моделі касового виконання бюджету? Які їхні переваги та недоліки?
4. В яких напрямках в Україні здійснюється модернізація управління державними фінансами?
5. Які завдання ДКСУ в умовах модернізації управління державними фінансами?
6. Назвіть основні стратегічні пріоритети у діяльності казначейства на 2021 р.
7. Яка мета та засоби реалізації Антикорупційної програми Державної казначейської служби України на 2020–2021 роки?
8. Які основні завдання Сектору з питань запобігання та виявлення корупції ДКСУ?
9. Які вектори міжнародної діяльності казначейства?
10. Перелічіть основні документи, які є правовою основою діяльності органів Державного казначейства?
11. Що визначає Положення «Про державне казначейство України»?
12. Які завдання державного казначейства України передбачені Бюджетним кодексом України?
13. Яка структура органів Державної казначейської служби України на рівні областей?
14. Назвіть нормативно-правові документи, видані органами Державної казначейської служби України?
15. З якими органами взаємодіє Державна казначейська служба України в бюджетному процесі?
16. Яка відмінність між функціями, правами та обов'язками органів Державної казначейської служби України?
17. Назвіть стадії бюджетного процесу та роль Державної казначейської служби України в них.

18. Які напрями взаємодії органів ДКСУ та Держаудитслужби у бюджетному процесі?
19. Чи відноситься до компетенції органів Державної казначейської служби України ведення обліку мережі розпорядників та одержувачів коштів через місцеві бюджети?
20. Яка структура АІС казначейства? Що включає її функціональна та забезпечувальна частини?
21. Які складові управління залучені в АІС казначейства? Охарактеризуйте їх зміст.
22. Що таке система дистанційного обслуговування клієнтів казначейства? Чим вона відрізняється від інших аналогічних банківських продуктів?
23. Як система дистанційного обслуговування клієнтів казначейства захищається від несанкціонованого доступу та некоректних дій?
24. Який алгоритм процесу підключення клієнтів до системи дистанційного обслуговування?
25. Які є види інформаційних загроз, що спрямовані на часткову або повну зупинку робочих процесів в органах казначейства?
26. З яких елементів складається система захисту інформації в органах казначейства?
27. Як використовується електронний цифровий підпис на кожному етапі підготовки, обробки та виконання електронних документів в органах казначейства?
28. Хто в органах казначейства забезпечує контроль за виконанням вимог щодо захисту інформації?
29. Що таке криптографічний захист і як забезпечується алгоритм криптографічного захисту?
30. Що таке платіжна система та які компоненти вона включає?
31. Охарактеризуйте види платіжних систем залежно від характеру здійснюваних платежів.
32. Охарактеризуйте види платіжних систем залежно від резидентства платіжної організації.
33. Охарактеризуйте внутрішню платіжну систему Державної казначейської служби України.
34. Охарактеризуйте результати від реалізації централізованої моделі обслуговування державного та місцевих бюджетів за доходами і видатками.
35. Яких вимог необхідно дотримуватись для повноцінної реалізації централізованої моделі обслуговування бюджетів за доходами і видатками?
36. Охарактеризуйте принципи здійснення операцій із фінансовими ресурсами у внутрішній платіжній системі Державної казначейської служби України.
37. Охарактеризуйте економічний зміст та призначення єдиного казначейського рахунку. Які види фінансових ресурсів акумулюються на єдиному казначейського рахунку?
38. У результаті яких операцій збільшуються фінансові ресурси, акумульовані на єдиному казначейського рахунку?
39. У результаті яких операцій зменшуються фінансові ресурси, акумульовані на єдиному казначейського рахунку?
40. Назвіть учасників процесу виконання бюджетів за доходами.
41. Які основні напрями роботи органів ДКСУ щодо обслуговування бюджетів за доходами?
42. Як здійснюється відкриття бюджетних рахунків для зарахування надходжень до бюджетів усіх рівнів?
43. Як формуються аналітичні рахунки для зарахування надходжень до бюджетів?
44. Назвіть основні етапи відкриття рахунків для зарахування надходжень бюджету.
45. Охарактеризуйте субрахунки за надходженнями третього класу Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі.
46. Як часто органи ДКСУ України проводять звірку даних щодо надходження податків, зборів, інших платежів до бюджетів з відповідними даними органів ДПСУ?

47. Що є підставою для повернення Казначейством помилково або надміру сплачених до бюджету платежів?
48. Що таке система електронного адміністрування ПДВ?
49. Що таке електронний рахунок в системі електронного адміністрування ПДВ?
50. Назвіть учасників процесу виконання бюджетів за видатками.
51. Яка послідовність операцій органів ДКСУ в процесі обслуговування бюджетів за видатками?
52. Що таке мережа розпорядників та одержувачів бюджетних коштів?
53. Що таке бюджетне асигнувань? 5. Який порядок відкриття/виділення асигнувань?
54. Який порядок обліку бюджетних зобов'язань?
55. У яких випадках орган ДКСУ може відмовити у реєстрації бюджетних зобов'язань?
56. Що є підставою для проведення органами ДКСУ видатків розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів?
57. Які обов'язкові реквізити повинні містити платіжні доручення?
58. Які заходи впливу можуть застосовувати органи Казначейства за порушення бюджетного законодавства?
59. Яким чином здійснюється порядок відкриття рахунків для зарахування страхових коштів?
60. Розкрийте порядок проходження та розподілу страхових коштів.
61. Зазначте порядок надання інформації про рух страхових коштів.
62. Як здійснюється розподіл страхових коштів за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування?
63. Назвіть операції, які здійснюються із страховими коштами, акумульованих на рахунках податкових органів.
64. Які документи виконавча дирекція Фонду, її робочі органи та служба надсилають відповідним органам Казначейства для проведення витрат?
65. Назвіть види небюджетних рахунків, відкритих в органах Казначейства.
66. Які документи подають до органів Казначейства підприємства, установи, організації та фізичні особи – підприємці для відкриття небюджетних рахунків?
67. Зазначте випадки повернення органом Казначейства платіжного доручення.
68. Яка нормативно-правова база діє в сфері казначейського обслуговування цільових фондів, інших клієнтів?
69. Поясніть, яку роль облікова політика Державної казначейської служби України відіграє у бюджетному процесі?
70. Охарактеризуйте найважливіші, на Ваш погляд, принципи бухгалтерського обліку виконання бюджетів.
71. Розкрийте основні завдання, які виконує система бухгалтерського обліку операцій з виконання бюджетів.
72. Охарактеризуйте функції бухгалтерського обліку виконання бюджетів.
73. Поясніть, як відбувається виправлення помилкових записів у регістрах бухгалтерського обліку операцій з виконання бюджетів?
74. Охарактеризуйте систему бухгалтерських рахунків, які відкриваються органами Державної казначейської служби України. Яке їх призначення?
75. Розкрийте процедуру відкриття бюджетних рахунків. Які документи для цього необхідні?
76. Що являє собою План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів, які його складові?
77. Поясніть, що означає кожна складова номеру бухгалтерського рахунку у форматі IBAN?
78. Які типи операцій застосовують органи Державної казначейської служби України при складанні бухгалтерських проведення?
79. З якою періодичністю подається фінансова та бюджетна звітність?

80. Який період є звітним для складання та подання бюджетної звітності?
81. Які вимоги встановлено до складання та подання бюджетної звітності?
82. Охарактеризуйте процес подання звітності в електронному вигляді розпорядниками та одержувачами коштів державного та місцевих бюджетів.
83. Які витрати відносяться до складу інших витрат за обмінними операціями? За якими формами установи та організації, які отримують бюджетні кошти, подають бюджетну звітність до органів казначейства?
84. Яка інформація відображається у звіті про бюджетну заборгованість?
85. Охарактеризуйте склад звітності про надходження і використання бюджетних коштів.
86. Які складові бюджетної звітності про виконання бюджету?
87. Який порядок заповнення форм бюджетної звітності і які передбачено процедури його здійснення?
88. Охарактеризуйте економічну сутність казначейського контролю.
89. Охарактеризуйте контрольні повноваження органів Державної казначейської служби України.
90. У чому полягає особливість фінансового контролю, що здійснюється органами Державної казначейської служби України?
91. У чому полягають особливості внутрішнього контролю?
92. У чому полягають особливості внутрішнього аудиту?
93. З яких етапів складається система внутрішнього контролю у Казначействі?
94. Охарактеризуйте шляхи організації та здійснення внутрішнього контролю в Казначействі.
95. Якими є функції підрозділу внутрішнього аудиту?
96. Чим забезпечується ефективність діяльності підрозділу внутрішнього аудиту в Казначействі?
97. Що є результатом здійснення внутрішнього аудиту?
98. З якими міжнародними організаціями казначейських служб співпрацює Державна казначейська служба України?
99. Назвіть основні завдання, які виконує Казначейське співтовариство REMPAL.
100. Вкажіть країни, в яких Казначейство відіграє гіперактивну роль і поясніть чому.
101. В чому зміст функціонування децентралізованої моделі організації Казначейства?
102. Вкажіть основні особливості діяльності Казначейства Великобританії
103. Як функціонує дворівнева модель казначейського виконання бюджету у Франції?
104. Як у Франції називають службовців, які мають право працювати з коштами ЄКР?
105. Яким чином Казначейство Австралії співпрацює з Резервним банком Австралії?
106. В чому полягає специфіка діяльності Казначейства США?

Комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентів

Питання 1. Зміст бюджетних відносин характеризується такими напрямками грошових відносин:

- 1 між державою і підприємствами;
- 2 між підприємствами і організаціями;
- 4 між Державним бюджетом, бюджетом Автономної республіки Крим, обласними, місцевими бюджетами;
- 5 всі відповіді правильні.

Питання 2. До політичних факторів впливу на бюджет належать:

- 1 обсяг і рівень заробітної плати різних категорій працівників; розмір споживчого кошика; мережа лікарень; поліклінік; шкільних дошкільних закладів; вищих навчальних закладів тощо.
- 2 величина валового внутрішнього продукту; величина національного доходу; економічне зростання (спад) виробництва; продуктивність суспільної праці; рівень розвитку важливих галузей науки і техніки; фінансова політика.
- 3 забезпечення обороноздатності країни; підтримання внутрішнього правопорядку; раціональність організації управління державою; ефективність діяльності законодавчої і виконавчої влади.

Питання 3. Бюджетна політика – це

- 1 сукупність засобів, які застосовує держава з метою організації бюджетних відносин та забезпечення належних умов для економічного та соціального розвитку.
- 2 система, що відображає, якими мають бути видатки і доходи бюджету, якщо економіка функціонує за потенційного обсягу виробництва.
- 3 це сукупність заходів держави щодо організації і використання бюджетних ресурсів для забезпечення її економічного та соціального розвитку, виявляється у формах і методах мобілізації бюджетних коштів, формах і методах використання мобілізованих коштів на державні потреби; у джерелах їх формування і напрямках використання.

Питання 4. Бюджет як фінансовий план:

- 1 розпис доходів і видатків держави, затверджений законодавчою та виконавчою владою у вигляді закону;
- 2 процес управління формуванням фінансовими ресурсами суб'єктів господарювання з метою досягнення фінансово-економічних цілей підприємства;
- 3 грошове вираження збалансування кошторису доходів і видатків за певний період;
- 4 діяльність, яка веде до змін розміру і складу власного і позичкового капіталу підприємства;
- 5 всі відповіді правильні.

Питання 5. Бюджетний дефіцит:

- 1 повинен перевищувати видатки розвитку;
- 2 не повинен перевищувати видатки розвитку;
- 3 не повинен перевищувати грошові видатки;
- 4 повинен бути меншим за поточні видатки.

Питання 6. За критерієм впливу на економіку дефіцит є:

- 1 кримінальний;
- 2 балансовий;
- 3 пасивний.

Питання 7. Бюджетну децентралізацію класифікують за ознакою типології відносно певної моделі економіки:

- 1 децентралізація, кооперування, деволюція;

- 2 децентралізовану та кооперативну;
- 3 делегування, деволюція та децентралізація;
- 4 делегування, централізація, деволюція.

Питання 8. В яких країнах коли починається бюджетний період:

Країна	Бюджетний період
1.Україна	А) з 1 квітня по 31 березня
2.Італія, Іспанія	Б) з 1 жовтня по 30 вересня
3.США	В) з 1 січня по 31 грудня
4.Великобританія, Канада	Г) з 1 липня по 30 червня

Питання 9. Вставте пропущені слова

Місцеві фінансові органи до _____, що передусє плановому, подають до Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів відповідних місцевих рад прогнози відповідних місцевих бюджетів.

Питання 10.

В який термін надається місцевому фінансовому органу звіту про бюджетну заборгованість?

Питання 11.

У який строк з дня офіційного опублікування закону про Державний бюджет України відповідна місцева рада приводять обсяги міжбюджетних трансфертів у відповідність із законом про Державний бюджет України?

Питання 12. Доходи загального фонду державного бюджету:

- 1 ті, що призначаються для фінансування конкретних цілей;
- 2 ті, що призначаються для забезпечення діяльності підприємств;
- 3 ті, що призначаються для забезпечення фінансовими ресурсами загальних видатків і не спрямовані на конкретну мету;
- 4 групування доходів бюджету за відповідними ознаками.

Питання 13. За соціально-економічними ознаками доходи поділяються:

- 1 доходи від операцій з капіталом;
- 2 мито адвалердне;
- 3 доходи від інвестування фінансових ресурсів;
- 4 доходи від зовнішньоекономічної діяльності;
- 5 всі відповіді правильні.

Питання 14. За умовами формування державні доходи бувають:

- 1 податкові;
- 2 неподаткові;
- 3 поворотні;
- 4 приватизовані;
- 5 всі відповіді правильні.

Питання 15. Яким чином поділяються доходи бюджету від операцій з капіталом?

- 1 Надходження коштів від реалізації безхазяйного майна; доходи Державного комітету України по матеріальних резервах; надходження від продажу землі приватної власності.
- 2 Надходження коштів від реалізації майна, що за правом спадкоємства перейшло у власність держави; надходження від продажу недержавних запасів товарів; надходження від продажу землі.
- 3 Надходження від продажу основного капіталу, надходження від продажу з державних запасів товарів, надходження від продажу землі і нематеріальних активів,

податки на фінансові операції та операції з капіталом.

4 Надходження від продажу основного капіталу; надходження від продажу державних запасів товарів; надходження від продажу землі та матеріальних активів.

Питання 16. Як поділяються видатки бюджету за економічними ознаками?

- 1 виробничі і невиробничі;
- 2 економічні, соціальні, управлінські;
- 3 поточні і капітальні;
- 4 обслуговування державного боргу, економічні, соціальні, управлінські.

Питання 17. Кошторисне фінансування – це:

1 фінансування здійснюється у вигляді фінансування капітальних вкладень, проектного фінансування конкретного інвестиційного проекту та придбання частки акцій чи прав участі в управлінні підприємством;

2 виділення бюджетних асигнувань на основі спеціального планово-фінансового документа;

3 основний плановий документ, який визначає обсяг видатків, джерела їх формування, цільове спрямування коштів, необхідних для утримання бюджетної установи, розвитку її матеріально-технічної і соціальної бази

4 надання коштів з бюджету суб'єктам підприємництва на поворотній і платній основі.

Питання 18. Джерела державного фінансування видатків на освіту:

- 1 бюджетні асигнування;
- 2 виручка від реалізації продукції та послуг;
- 3 кошти заохочувальних фондів підприємств та організацій;
- 4 кошти населення;
- 5 кошти колективних і кооперативних підприємств та громадських організацій.

Питання 19. Основою для визначення кількості педагогічних ставок у загальноосвітній школі є:

- 1 кількість класів;
- 2 граничне наповнення класів;
- 3 норма тижневого виховного навантаження вихователя;
- 4 всі відповіді правильні.

Питання 20. Яким чином визначається обсяг державної дотації театру?

- 1 виходячи з потреб утримання установи.
- 2 у розмірі витрат, що не покриваються власними доходами.
- 3 виходячи з кількості місць і витрат на постанову.
- 4 у розмірі кошторису.
- 5 згідно з розрахованими нормативами на розвиток соціально-культурної сфери країни.

Питання 21. Установа, що відповідно до законодавства України здійснює функції з складання прогнозів місцевих бюджетів, складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету це - _____?

Питання 22. Дайте відповідь так/ні:

Документ, що визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми згідно з бюджетним призначенням, встановленим законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), та цілями державної політики у

відповідній сфері діяльності, формування та/або реалізацію якої забезпечує головний розпорядник бюджетних коштів – паспорт бюджетної програми?

Питання 23. Бюджетний устрій – це:

- 1 це сукупність бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного та адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права;
- 2 це сукупність показників усіх бюджетів, що входять до складу бюджетної системи України та використовуються для соціально-економічного розвитку держави
- 3 організація і принципи побудови бюджетної системи, взаємозв'язок окремих її елементів;
- 4 адміністративно–територіальний поділ даної країни.

Питання 24. Побічні оборонні видатки – це:

- 1 видатки на утримання розвідувальних органів;
- 2 витрати, пов'язані з утриманням Збройних сил, гонкою озброєнь, ліквідацією наслідків війн (відсотки на погашення державного боргу, пенсій та допомога ветеранам війн, інвалідам, сім'ям загиблих, витрати щодо відбудови руйнувань, спричинених війною, виплати репарацій);
- 3 видатки на кримінально-виправні системи: установи і підприємства України з виконання покарань.

Питання 25. Співставте назву методу та його суть:

Назва методів	Суть методу
1. конверсія;	А) перенесення термінів виплати заборгованості.
2. консолідація;	Б) повна відмова держави від своїх зобов'язань.
3. уніфікація;	В) це зміна дохідності позик.
4. обмін за регресивним співвідношенням;	Г) це перенесення зобов'язань по раніше випущеній позиції на нову позику з метою подовження її терміну.
5. відстрочка погашення;	Д) об'єднання кількох позик в одну.
6. анулювання.	Є) облігацій попередніх позик на нові проводиться з метою скорочення державного боргу.

Питання 26. Видами державного боргу залежно від сфери розміщення є:

- 1 зовнішній і внутрішній;
- 2 прямий і умовний;
- 3 капітальний і поточний;
- 4 активний і пасивний;
- 5 немає вірної відповіді.

Питання 27. Хто складає та подає відповідним місцевим фінансовим органам звітність про виконання місцевих бюджетів за встановленими [формами](#)?

Питання 28. Показники ефективності залежно від завдань, виконання яких забезпечує реалізацію бюджетної програми, можуть визначатись як:

- витрати ресурсів на одиницю показника продукту (економість);
- відношення максимальної кількості вироблених товарів (виконаних робіт, наданих послуг) до визначеного обсягу фінансових ресурсів (продуктивність);
- досягнення визначеного результату (результативність).

1 Так

2 Ні

8. Методи навчання

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в навчальній діяльності:

- методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи під керівництвом викладача й методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації.

Методи викладання навчальної дисципліни «Економікс: мікроекономіка» сприяють вирішенню таких задач:

- у сфері навчання – засвоєння основ знань про сучасну економіку, принципи і закономірності її функціонування та розвиток, умінь економічної діяльності;

- у сфері самосвідомості – усвідомлення свого індивідуального економічного потенціалу, формування усвідомленої громадянської економічної поведінки;

- у сфері мотивації – розвиток інтересу до проблем економіки, постійної потреби в економічному знанні, прагнення у цивілізованому підприємництві, що має стати засобом соціального захисту, полегшити вирішення проблем зайнятості молоді, їхньої адаптації до ринку.

9. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого Вченою радою НУБіП України 27.12.2019 р. № 1371 основними видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Навчальний матеріал дисципліни викладається упродовж двох семестрів, поділених на чотири модулі.

Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу змістового модуля здійснюються у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, що можна оцінити чисельно.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Семестровий контроль з дисципліни «Мікроекономіка» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді та екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни згідно з «Положенням про екзамени та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України».

У НУБіП України використовується рейтингова форма контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять (модуля) з певної дисципліни. Її результати враховуються під час виставлення підсумкової оцінки.

Після проведення проміжних атестацій із змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектором дисципліни визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи RHP (не більше 70 балів).

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни RДИС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи RHP (до 70 балів): $RДИС = RHP + RAT$.

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни «Бюджетна система» для студентів ОС «Бакалавр» за напрямом підготовки 072 «Фінанси, банківська справа і страхування» // Ю.В. Негода // К.: Компринт, 2020. 80 с.

2. Курс в системі elearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=125>

12. Рекомендована література

Основна

1. Бюджетний кодекс України // Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. [Електронний ресурс] – Режим доступу до кодексу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

2. Миськів Г. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. 272 с

3. Бюджетний менеджмент: навч. посіб./І.М. Титарчук, Ю.В. Негода К.: НУБіП України, 2018. 312 с.

4. Бюджетна система: тенденції розвитку https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/2019-07-08-budget_book.pdf

Допоміжна

5. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / [За заг. ред. В. В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-П) впровадження». К., 2017. 184 с

6. Податковий кодекс України. // Офіційний вісник України від 10.12.2010 р., № 92 [Електронний ресурс] – Режим доступу до кодексу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

7. Бюджетна система: Навчальний посібник [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. В.П. Хомутенко. Одеса: Видавництво Бартенєва, 2014. 392 с.

8. Бюджетна система: навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене. І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2015. 284 с.

9. Чала Н. Д. Бюджетна система: навч. посіб. /Н.Д. Чала, Л.В. Лазоренко. К.: Знання, 2010. 223 с.

13. Інформаційні ресурси

10. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>.

11. Офіційний веб-портал Державної казначейської служби України. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.

12. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

13. Офіційний веб-сайт Міністерства інфраструктури України. – Режим доступу: <http://mtu.gov.ua/>.

14. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.

15. Офіційний веб-сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. – Режим доступу: <http://budget.rada.gov.ua/kombjudjet/control/uk/index>.

16. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої ради України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

17. <https://openbudget.gov.ua/budget-literacy/budget-system/structure>

18. <http://www.hm-treasury.gov.uk/2011budget.htm>